

**SYSTEMTEORI PÅ MÅNGA NIVÅER -
ERFARENHETER FRÅN BÅDE
TEKNISKA OCH ICKE TEKNISKA
TILLÄMPNINGAR**

MARTIN OLLUS

14.5.2013

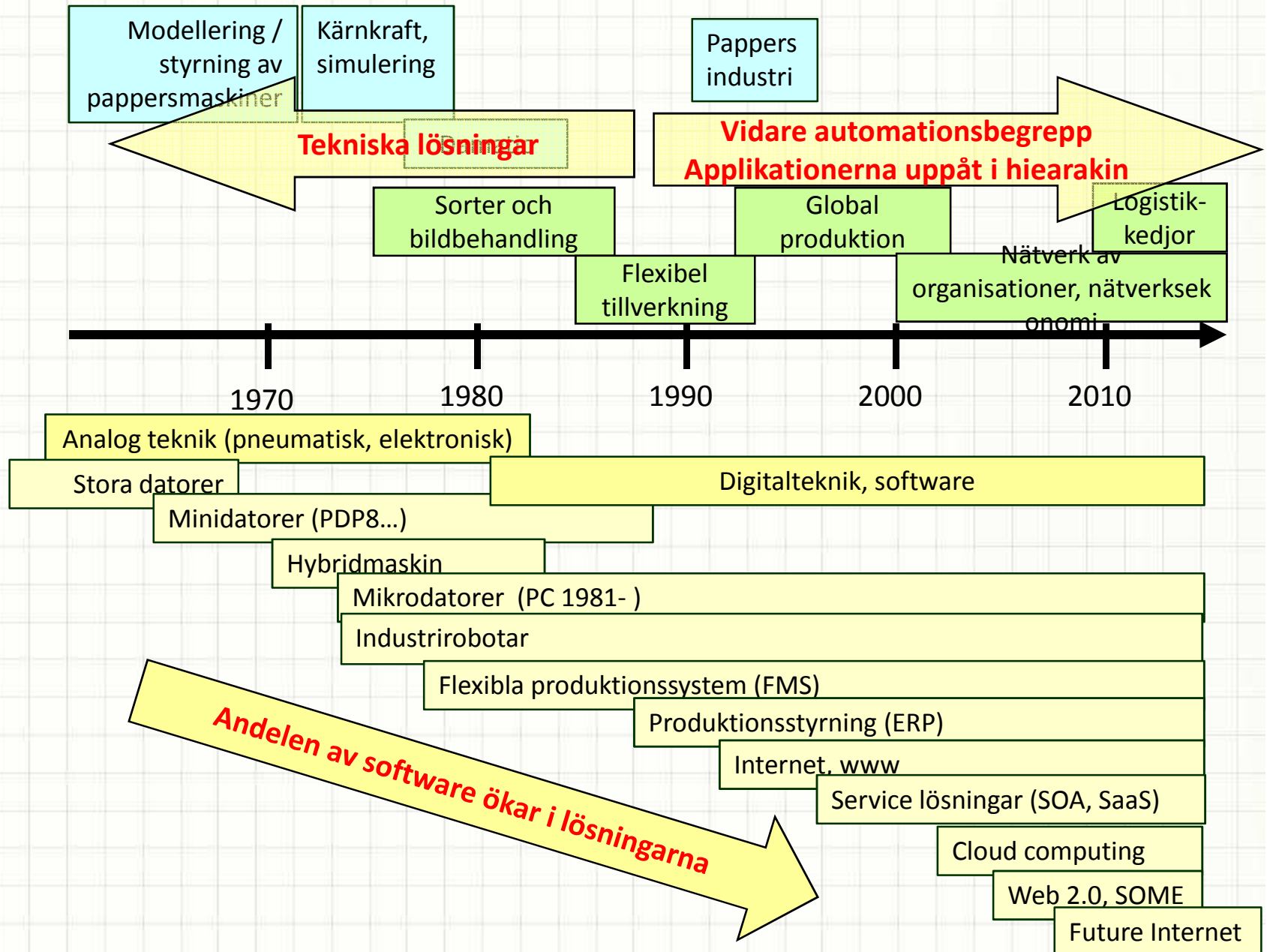
Innehåll

- En osammanhängande presentation av mina aktiviteter
- Ett försök att spegla alltsammans i förhållande till omgivningen och dess utveckling
- Röd tråd: Hur teknikens utveckling möjliggjort nya tillämpningar
- Samhällets utveckling, inklusive globalisationen, har bjudit på nya behov och varit en inspirationskälla

Motto

Det räcker inte för mig att beskriva världen, utan jag har haft ett behov att bidra till att förhoppningsfullt skapa en (i något avseende) bättre framtid.

Aktiviteter på 6 olika decennier

Tidig datorstyrning av pappersmaskiner

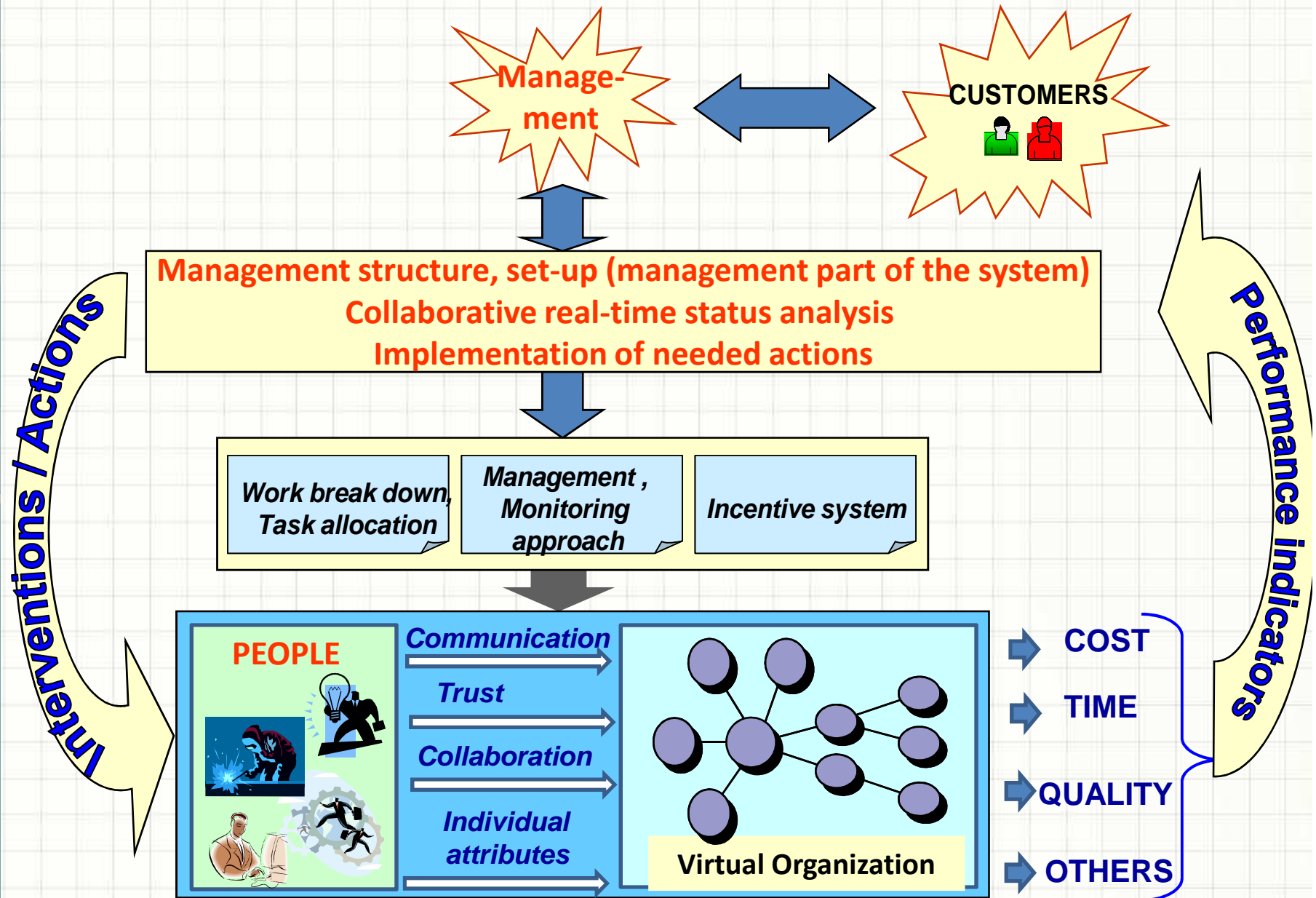
- Juhani Korhonen 1965
  - Första applikationen i Finland
  - Enso Gutzeit Kaukopää fabrik
  - IBM 1620/1710
  - Reglering av ytvikt och fuktighet
- Karl-Johan Åström ja Torsten Bohlin utvecklade ungeför samtidigt liknande applikationer i Sverige
  - IBM Nordic Laboratory (Björn Cronhjort var deras chef)
  - Första applikationen i Billerudi
  - Z-transformation och stokastisk identifiering
  - IBM 1620/1710
  - Båda blev senare professorer i reglerteknik
- 1969 besökte jag med Björn A. Ahlström i Varkaus (Ulf Ström mm)
  - IBM 1800

Egna pappersmaskinsaktiviteter

- Modellering av cellulosakvarn 1969
  - IBM 1620
- 1969 – 1971 pappersmaskinsalgoritmer för Nokia Elektronik (Juhani Korhonen)
  - Tillsammans med Raimo
  - Reglering av ytvikt och fuktighet
  - Vi studerade och försökte använda många nya ideer och metoder
  - PDP8 (minimaskin)
  - Applikationer i Voikkaa (Kymi Oy) och Nokia (Nokia Oy)
- Jag återkom till pappersproduktion i början av 1990-talet
- Flexibel papperstillverkning: Effektiv adaptation till förändringar i omgivningen
- Businesslogiken annorlunda, men vi fick intressanta resultat rörande:
  - Kvalitetsbyte
  - Prissättning
  - Global produktion och nätverk
- Resultaten ledde också till negativa reaktioner inom träförädlingskretsar

Management is about dealing with people

So what?

Lessons learned 1/4

1. All verksamhet fordrar kunskap om objektet för aktionerna
  - Modellernas betydelse ökar då objektet blir mera komplext
    - Många nivåer att modellera/förstå: från individer, organisationer, smhället till modeller av tekniska system och lösningar
    - Dynamiska och statiska
2. I samband med nätverk och samarbete är "mjuka" dimensioner minst lika viktiga som tekniska
  - Hur kombinera mänskliga och tekniska funktioner
  - IT möjliggör nya lösningar och mål
    - Cloud computation
    - SOA, SaaS, ...
    - Living Labs, Innovation i nätverk, ...
    - IT har ibland förenklat problemen (data management, "snap-shots" utan ordentliga modeller)
  - Nya svåra problem
    - IPR och upphovsrättsliga problem
    - Kontinuerlig monitorering, privacy protection
    - ....

Lessons learned 2/4

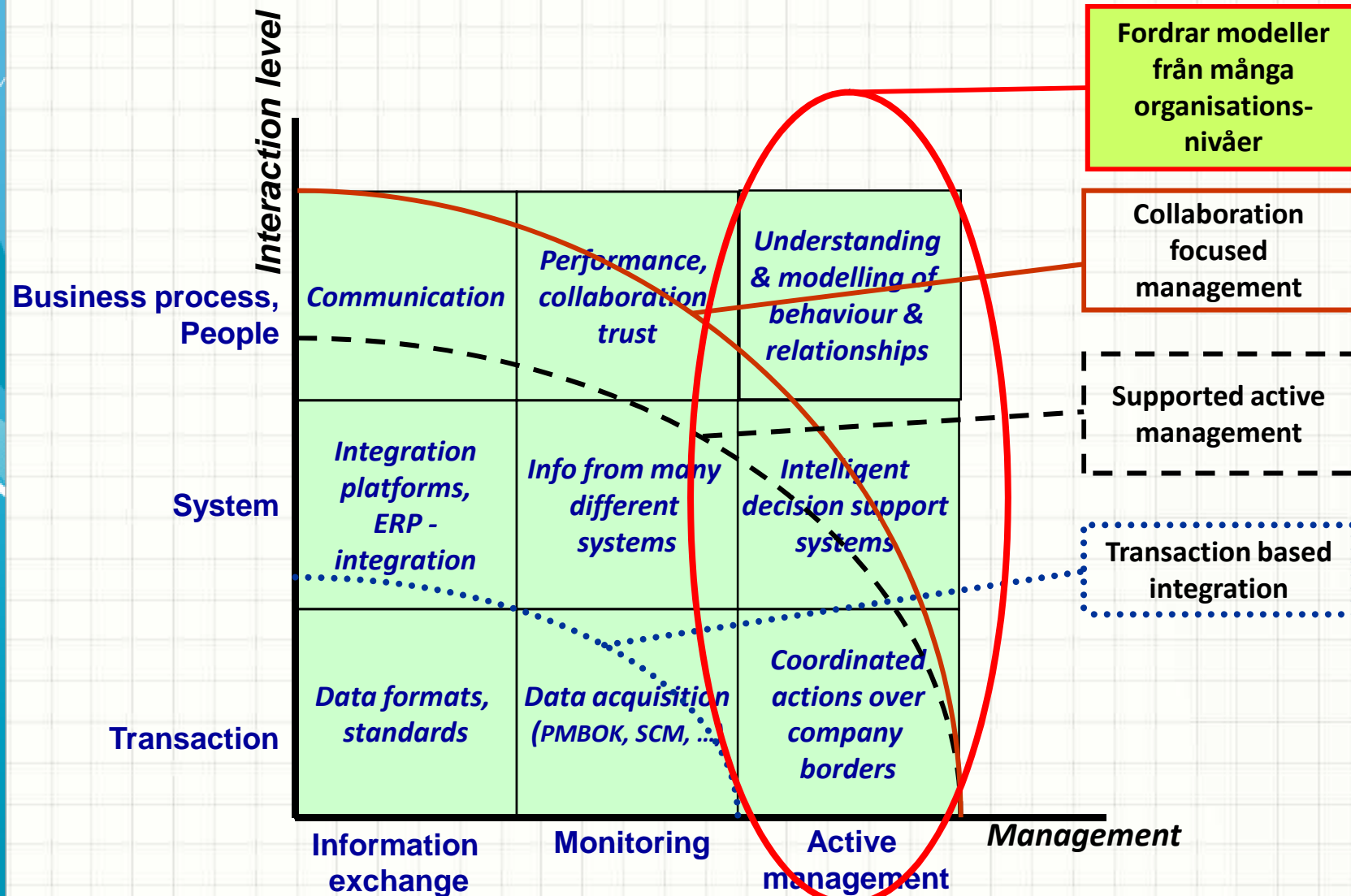
3. Interoperability

- Bakgrund i nästan allt jag gjort
- Hur kan olika operatörer (individer, organisationer,,...) komma samman och verka effektivt oberoende av
  - Kultur
  - Verksamhetsformer
  - Motiv
  - Incentiv
  - .....
- Presentation och transmission av information har ofta setts som viktiga lösningar på interoperationsproblemet
  - ”Slutliga lösningar” har uppenbarats sig med jämna mellanrum
    - CAMAC
    - MAP-bus
    - Fieldbus standarder
    - EDI, XML, Rosettanet,....
  - Ny tycks IT och sociala media ha tagit en motsvarande roll
- Teknik är ändå en enabler, inte en lösning
  - Behoven flyttar sig uppåt till samarbete mellan människor och organisationer
  - Nödvändigt att förstå (modellera) verksamheten

“Interoperability and Collaboration are the two sides of the same COIN”

Dimensions of collaborative management

Lessons learned 3/4

4. Produkt vs process

- Ofta riktas uppmärksamheten på processer på bekostnad av produkten
  - Processen behövs inte om inte produkten den producerar är konkurrenskraftig
  - Naturligtvis är det en växelverkan mellan produkt och process
- Tjänster är också produkter
  - Hur ändras produktens natur, då vi talar om en tjänsteprodukt?
  - Value proposition för tjänsteprodukter måste ännu utvecklas
- Vad skall vi leva på i framtiden?
  - Focus på skapande av nytt, inte enbart nedskärningar eller inbesparingar på det gamla

5. Kunnande

- Finlands (och Europas) framgång måste grunda sig på djupt kunnande
  - Proklamationer är inte kunnande
  - Inte heller mål, som är orealistiska utan förankring i verkligheten
- Vissa grundprinciper ändras inte, t.ex. matematik, fysik,....
  - Grunden för vår förståelse
  - Enskilda tekniker kommer och går
- Bred kunskapsbas nödvändig för ett litet land som Finland

Lessons learned 4/4

6. Forskning

- Också inom forskning är produkten viktigast
  - Produkten är högklassigt forsknings- och utvecklingsarbete
  - All verksamhet borde främja produktkvaliteten
- I verksamhet, som grundar sig på samarbete (t.ex. Forskning) finns nästan lika många verksamhetsformer som aktörer
  - Entusiasm och commitment är nödvändiga för förutsättningar för framgång
  - Grundfråga: Hur upprätthålls och förstärkes dessa två?
- Strikta och formella processer tycks minska på entusiasmen och därmed också på kvaliteten av verksamhetens resultat
  - Jag är skeptisk till alltför mycket processtyrning av skapande verksamhet
    - Naturligtvis behövs system, där infrastrukturen och stödet för kärnfunktionerna är så gott som möjligt
- Alla stödfunktioner borde vara underställda forskningen; inte tvärtom
- I en skapande organisation är sakkunskapen spridd till varje nivå
  - All visdom är inte på toppen, men inte heller på gräsrotsnivån
  - Utnyttjande av organisationens hela kunnande är en stor utmaning, men också nyckeln till framgång

Impact

RTD

- Intressantaste uppgifter i samarbete med stora företag
  - Betydelsen av SME ökar ändå
- Ofta relaterade till transienter eller teknologihopp
  - Företagen är själva de bästa specialisterna på den normala verksamheten
- En forskningsorganisation måste vara några steg före
  - Förmåga att greppa tillfället, då det uppstår
  - Risktagningsförmåga nödvändig
- Projektplanering och finansiering tar allt mera kompetenta resurser från forskningsarbetet
  - Också projekt byråkratin; Ledning av EU projekt är inte och borde inte vara VTT:s kärnkunnande
- Att sprida entusiasm till andra är en av forskarens viktigaste uppgifter
  - Viktigt att få så mycket stöd som möjligt till ideer, som känns viktiga
  - Bred spridning av information (håll inte inne med resultat, idéer,...)

Samhället

- Jag har försökt hjälpa till att förbättra Finlands konkurrenskraft
  - Satsa på områden, där nytta kan synas
  - Agera i tid, deå det finns möjlighet a´tt vara bland pionjärerna
  - Fordrar RTD och öppna ögon men också autonomi
    - Hade Einstein kommit på relativitetsteorin om han först varit tvungen att göra ett EU eller Tekes projektförslag?
- Mera samarbete mellan olika aktörer!!!!
  - VTT, universiteten....
  - Har Finland råd med onödig konkurrens?
    - Konkurrens är också nyttig
- Automationen har ofta beskyllts för arbetslöshet
  - Rätt använs förbättrar den vårt liv och välfärd
- Olika diomensioner av hållbar utveckling allt viktigare i alla aktiviteter

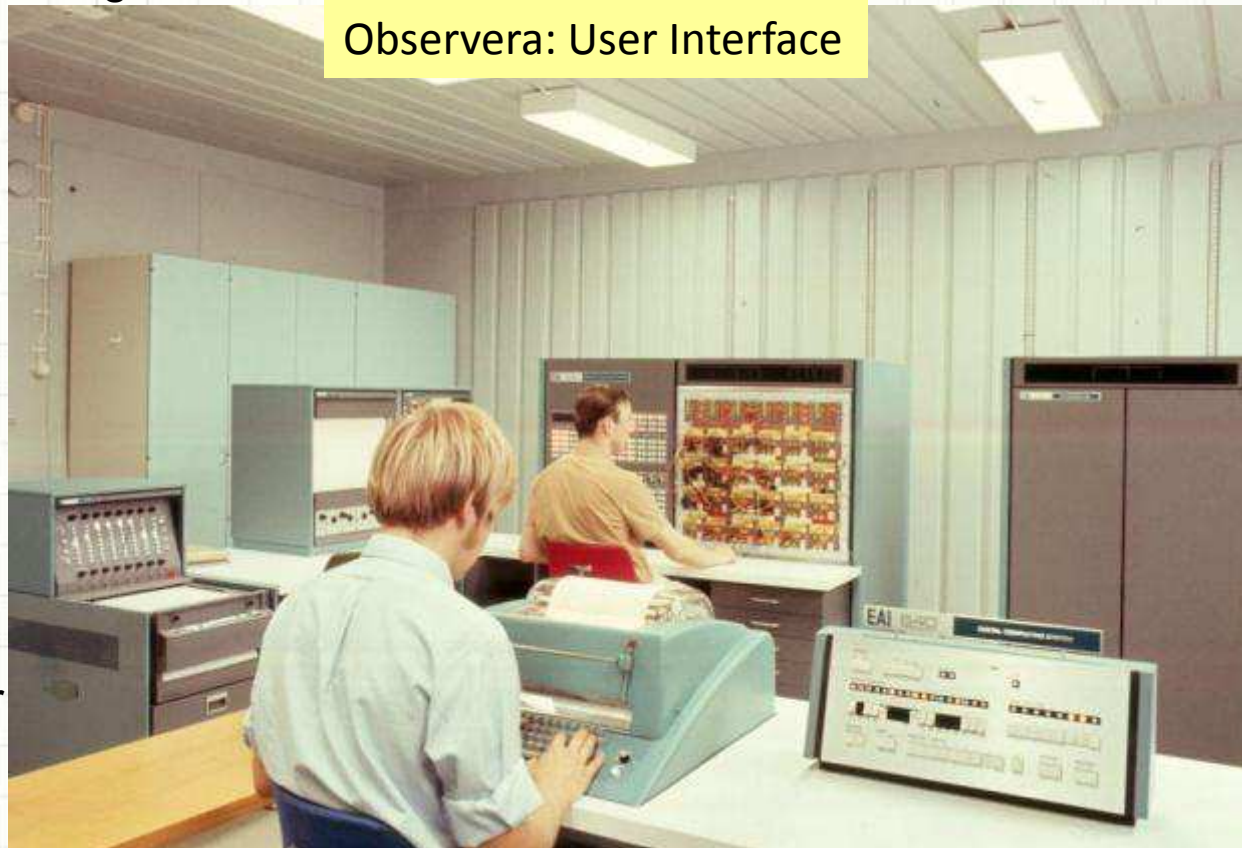
Kärnkraft (1972 -)

- Dynamikprojektet (VTT)
  - Simulering av Lovisa-kraftverket i realtid
  - Planering av reglersystemet
  - Testning av det verkliga automationssystemet (Siemens) med simulator
  - Hybridmaskin
- Träningsimulatorn för Lovisa mitt första uppgift på VTT
  - Preparation av anskaffning
  - Specificering av testning mm
  - Skolningsprogram

Betydelse

- Simuleringsaktiviteter
  - Forskningsområde
  - Business (APROS)
- Träningsimulatorn
  - Skolningsmaterial
  - Kontrollumsforskning
  - Man/maskin & organisationsforskning
- Träningssimulstorer för
  - Jaktplan
  - Fartyg

Observera: User Interface

Sorter & mikroprocessorns ankomst

- Seende och inlärande sorterare för kalksten (mitten av 1970-talet)
- Produktutveckling för Partek
- Hybridteknik
  - Preprocessering av signaler (identifiering av stenar, mm) med HW
  - Klassificering med mikroprocessorer (microcontroller)
    - 32 självständiga processorer (max 128)
- Sorterade ett lastbilslass stenar på några minuter
- Patenterad
  - Partek sålde senare patentet till kanadensiskt/australiskt företag

Manual ore sorting

High speed optical ore sorting by **Multiviscon**

Betydelsen av Sorter-projektet

- Övergång till mikroprocessoeranvändning
  - Forskningsorganisationer måste ha beredskap att gripa nya möjligheter, då de kommer
  - Egen aktivitet och kunskapspotential nödvändiga
- Ett helt nytt forskningsområde startade (bildbehandling)
  - Fokus på automations- och kvalitetsmättningsapplikationer
  - Aktiviteten fortsatt med flera personers volym
  - Många olika tillämpningar, t.ex:
    - Övervakning och kontroll av förbränningsprocesser baserad på kamerainformation
    - Kvalitetskontrolla av korn för öltillverkning
    - Automatisering av kopparelektrolysprocesser: noggrann styrning av traverserande kran
    - Klassificering av kött i slakterier
    - Mm
- En av de första automationstillämpningarna för behandling av styckegods

Damatic

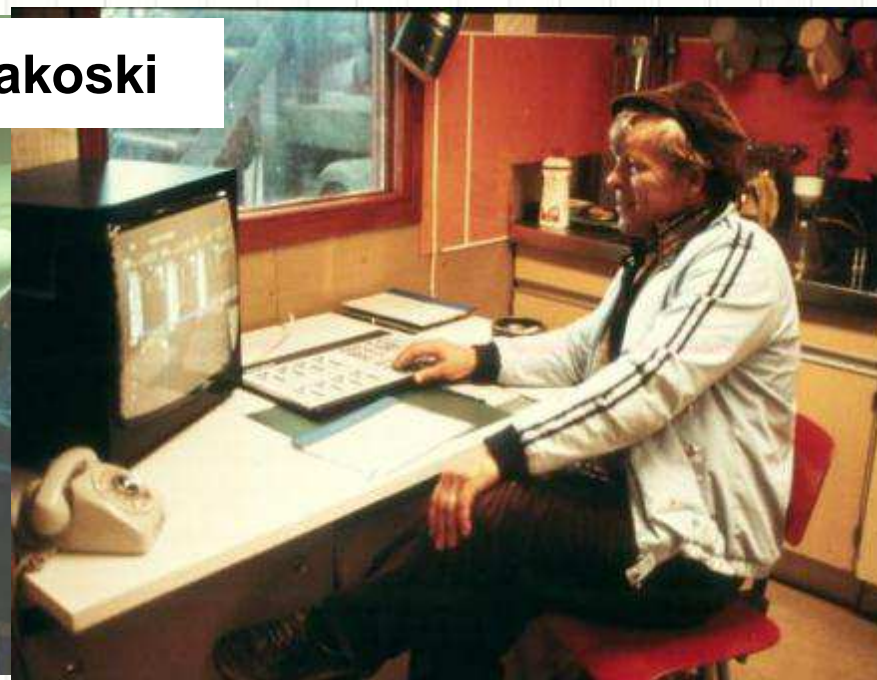
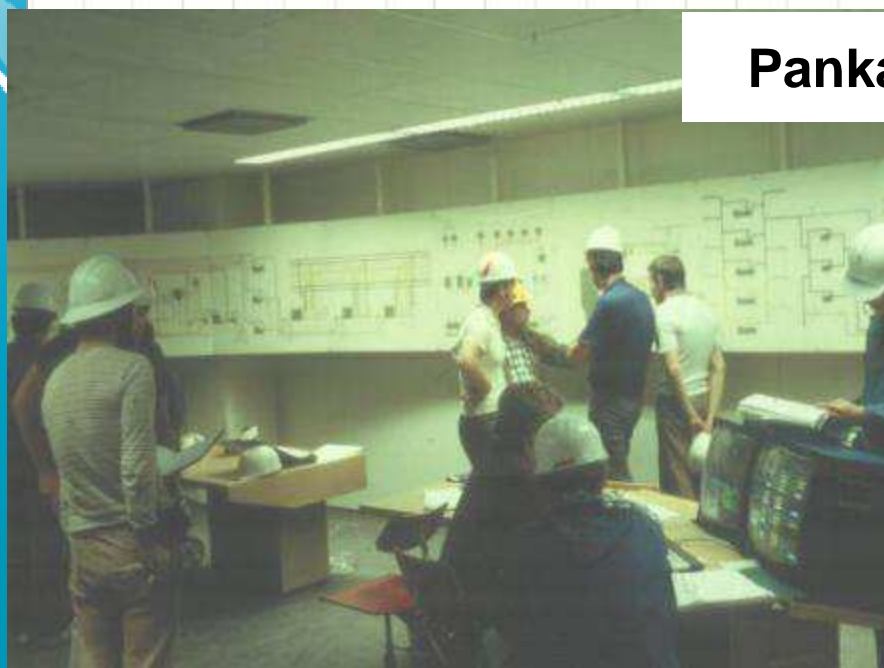
- Valmets Instrumentfabrik (nu Metso Automation) introducerade sitt första modulära analoga instrumentationssystem (Elmatic) 1975
  - Honeywells digitala distribuerat system TDC2000 kom ungefär samtidigt
  - Valmet lyckades endast sälja sitt pilotsystem
- VTT hade lämpligt kunnande att samarbeta med Valmet i utvecklandet av ett nytt konkurrenskraftigt digitalt system
  - Erfarenhet av mikroprocessorer och distribuerade digitala system tack vare pågående Sorter projekt
  - Kunskap rörande instrumenteringssystem (i t.ex. Lovisa kärnkraftverk)
  - Kunskap om simulering i realtid
  - Kunskap om sammankoppling av digitala och analoga system
- Första installationen i Pankakoski i Lieksa 1981
  - Innehöll 101 processorenheter kopplade till en gemensam databuss
  - Under utvecklingsprojektet såldes också ett system till Sverige

Typiskt Damatic-kontrollrum

Pankakoski

Damatics betydelse

- Dittills Finlads näst största softwareprojekt
- Valmet (Metso Automation) blev världens ledande leverantör av automationssystem till skogsindustrin
  - Damatic såldes för ca. 20 mrd euro
  - Tillämpningar inom alla processindustrisektorer
- Ahlström grundade senare Altim Control Oy (såldes till Honeywell 1992)
- Digitaltekniken slog snabbt igenom
  - "Digitaaliset automaatiojärjestelmät" var den överlägset framgångsrikaste kursen i INSKO:s historia
- Tankar om orsaker till framgången
  - Systemen baserade sig på kända och beprövade metoder
    - Reglerslingor
    - PI(D) reglering
    - Sekvensstyrning
    - ....
  - Digitaltekniken erbjöd ny flexibilitet och effektivitet
  - Allt sköttes från koontor-liknande kontrollrum
  - Naturlig anslutning till system på högre nivå (processdatorer)

Mot automation inom styckegodsindustrin

- IT hade på 1980-talet slagit igenon inom metallindustrin (CAD, CNC, robotar, CIM,...)
- Också FM-system som integrerade olika funktioner introducerades. Förutom materialbearbetning ingick t.ex:
  - Material- o lagerhantering
  - Assembly
- Vi blev intresserade av dessa nya tillämpningar av automation och flexibilitetsbegreppet
  - Innebörd
  - Betydelse
  - Teknik
  - Nytt
- Betydelsen för omstruktureringen av Finlands industri
  - Övergång från tung industri och bulkvara mot specialprodukter
- IIASA: Technology-Economy-Society (TES) program (1986)
  - Via SÍTRA:s nationella TES projekt deltog vi i IIASA:s program:s CIM projekt
  - Förutom nya ideer och kunskap; starten för i internationella aktiviteter

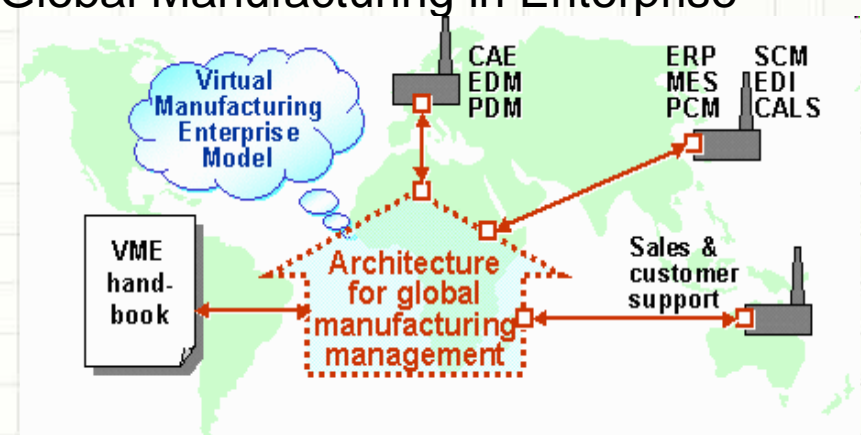

IMS (Intelligent Manufacturing Systems) – Global produktion och internationellt samarbete

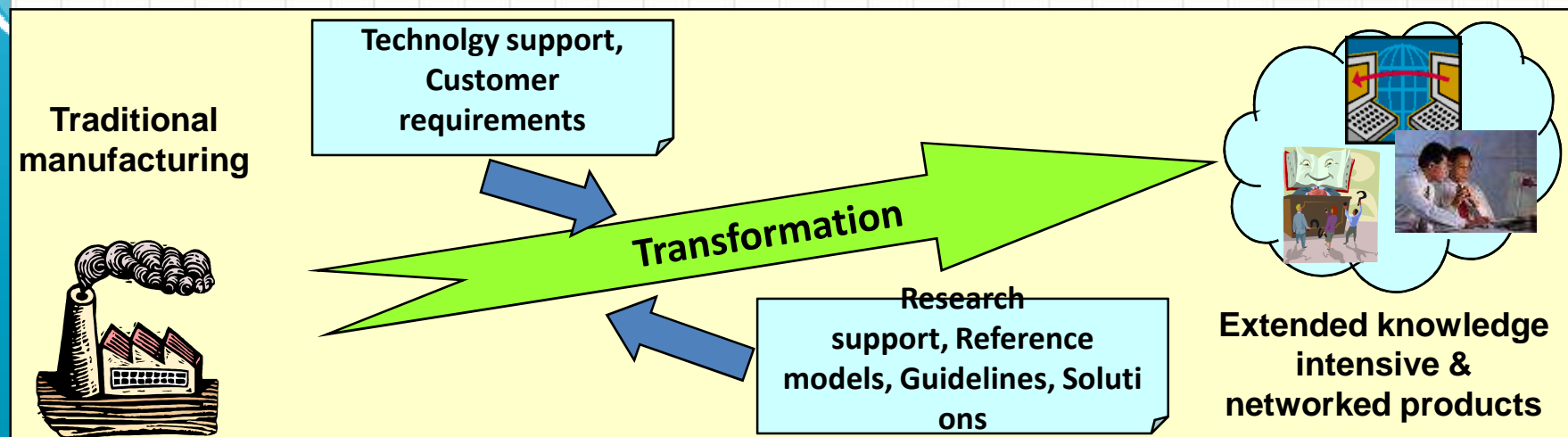
www.ims.org hemsida:

- IMS grew out of an initiative from Japan proposed in 1989 by Professor Hiroyuki Yoshikawa, then President of the University of Tokyo.
- The vision was for a global system of industrial cooperation and technology sharing in cooperative projects for the benefit of mankind and in particular the benefit of partners involved.
- The formal IMS program began in 1995 following a three-year feasibility study (1992-94).
- Aktiv i två feasibility projekt (1992 – 1993) och efterföljande fulla projekt
  - Globeman21 (Global Manufacturing towards the 21st century)
  - GNOSIS (Knowledge Systematization: Configuration Systems for Design and Manufacturing))
  - Fortsättningsprojekt : GLOBEMEN (Global Manufacturing in Enterprise Networks)
- Resultat
  - Paradigmer
  - Modeller(referens-) för global produktion
  - Konkreta redskap för case företag

Expansion av konceptet "produkt"

- Produkters livscykel kopplades till produktionsprocessernas livscykel i referensmodellerna
- IT medförde att produktrelaterad information poängterades
  - Livscykelns betydelse
  - Service över produktens livstid
  - Begreppet "Soft Artifact"
- I konkurrensen med Ost- o Sydasiens sågs nya informationsintensiva produkter och tjänster ge konkurrensförmån

Towards operation in organizational networks

THEN

Sustainable collaborative networks

Well-founded models & theory
Reference models
Generic (invisible) infrastructures
Replicable breeding environments
Controlled emerging behavior
Re-utilizable toolbox
Social responsibility

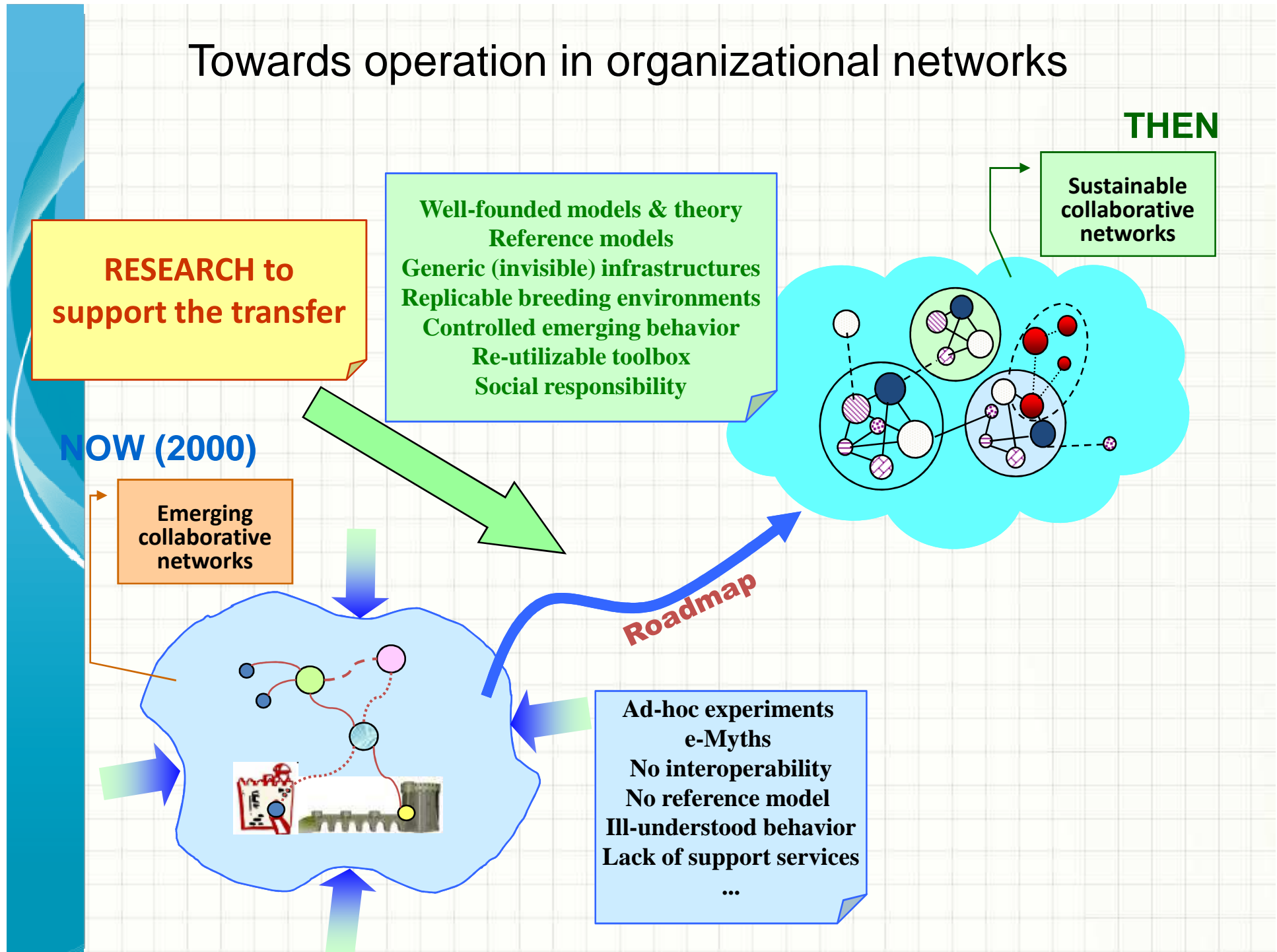
RESEARCH to support the transfer

NOW (2000)

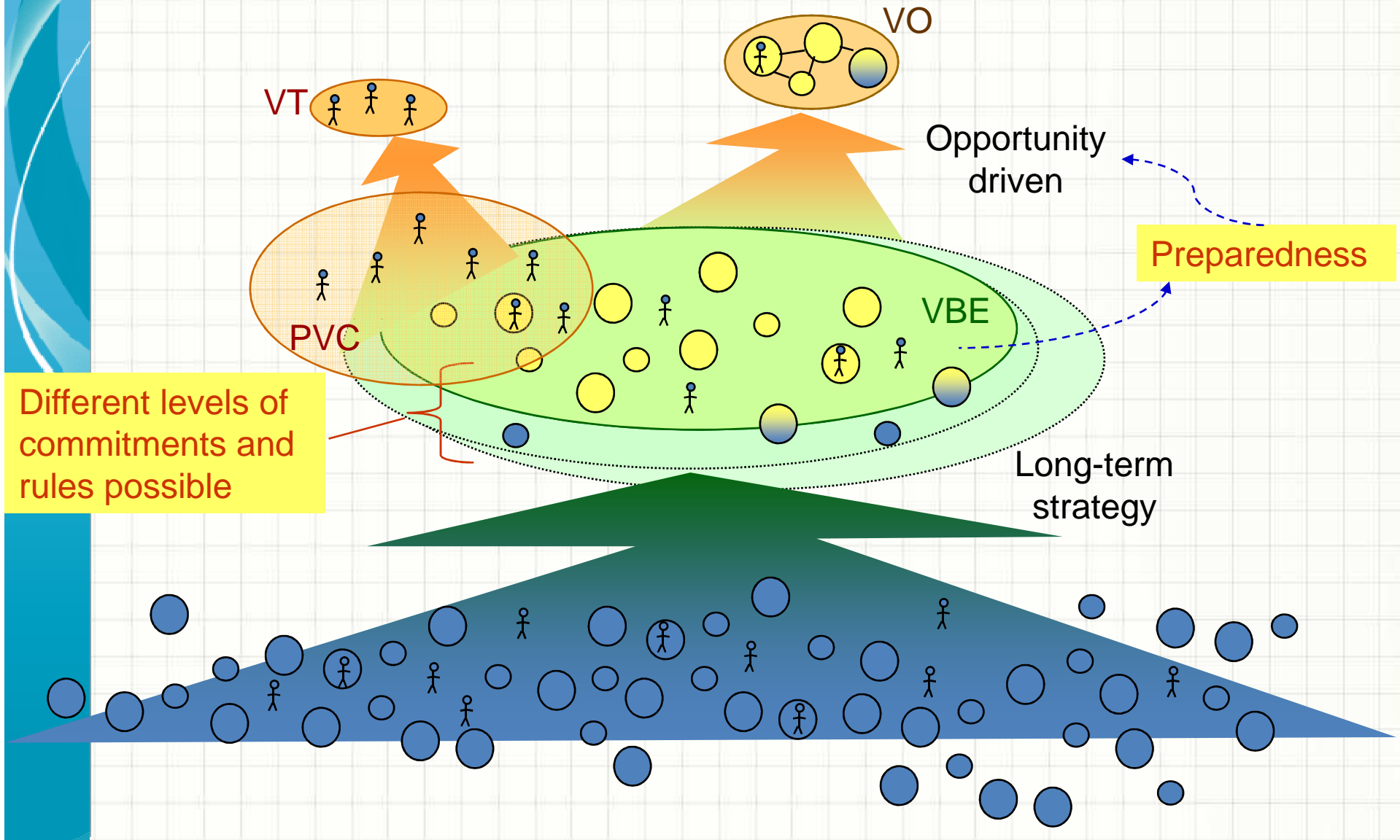
Emerging collaborative networks

Ad-hoc experiments
e-Myths
No interoperability
No reference model
Ill-understood behavior
Lack of support services
...

Roadmap

Koncept rörande samarbete i nätverk

Resultat

- Teoretiska modeller (framework) för samarbetet
- IT redskap
  - Kontrolla av kunnande i nätverk
  - Uppskattning och upprätthållande av förtroende (trust) i nätverk
  - Sökande av samarbetspartnere och kreering av virtuella organisationer för specifika behov
  - Uppskattning av effiktiviteten av virtuella organisationer i realtid
  - Styrning av virtuella organisationer
  - Lärande av erfarenheter från samarbetet och informationens betydelse i framtiden
- Lösningarna ofta tekniska och IT-baserade
  - Sist och slutligen gäller det ändå samarbete mellan människor
    - Intressant forskningsarbete i framtiden
  - Hur mäta och modellera samarbete?
- Hållbar produktion ett annat nytt ämne

Ilosanoman levittäminen

On ollut kova into levittää uusia oivalluksia, mutta oli myös ”kysyntää”

